

ФОРМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ

(методичні рекомендації)

...Методичні об'єднання

Функції методичної комісії виконують і методичні об'єднання, які охоплюють голів і кращих педагогів методичних комісій даного фаху кількох навчальних закладів або навчальних закладів регіону (міста (села), району, області) – **регіональні методичні об'єднання педагогів за окремим фахом**. У змісті науково-методичної роботи методичної комісії навчального закладу, методичного об'єднання навчальних закладів є суттєві відмінності. Методичні комісії стоять найближче до кожного педагога, охоплюють невелику кількість педагогів одного фаху одного навчального закладу. До складу методичних об'єднань входять педагоги, які добре обізнані з новинками сучасної науки за фахом і здатні мультиплікувати свої знання – виступати перед своїми колегами з кваліфікованою лекцією чи доповіддю з тих чи інших сучасних наукових проблем за фахом. З огляду на це методичні об'єднання - фахові, мають переважно методичний характер і на своїх засіданнях розглядають:

- актуальні проблеми методики;
- обмін досвідом роботи;
- напрацювання методики вивчення окремих складних тем програми тощо.

У роботі регіональних методичних об'єднань з окремого фаху помітну роль відіграють лекції з наукових проблем за фахом педагогів методичного об'єднання, лекції з суміжних наук, педагогіки та психології. Значне місце відводиться доповідям, що висвітлюють досягнення передового педагогічного досвіду, проведенням відкритих уроків, груповим формам роботи.

...Науково-практична конференція

Науково-практична конференція – форма внутрішньої методичної роботи навчального закладу є своєрідним підбиттям підсумків роботи педагогічного колективу навчального закладу над актуальними методичними проблемами, вона виступає формою виявлення та узагальнення найкращого практичного педагогічного досвіду і має науково-практичний характер.

Науково-практичні конференції бувають кількох типів:

- **міжпредметного характеру;** дає змогу більш повно і багатогранно репрезентувати передовий досвід педагогів, їх досягнення у галузі самоосвіти;
- **з окремих тем;** дає змогу детальніше показати різні шляхи та рівні розв'язання тієї чи іншої теми;
- **з окремих проблем;** дає змогу обговорити принципові питання з методики, які мають відношення до різних тем, встановити глибинні зв'язки між окремими темами. Залежно від типу науково-практичної конференції визначається методика її проведення:

- на між предметній науково-практичній конференції ведучий у вступному та заключному словах систематизує інформацію, отриману з доповідей і під час обговорення;
- на тематичній науково-практичній конференції ведучий аналізує доповіді та виступи, по- можливості глибоко розкриває головну тему;
- на проблемній науково-практичній конференції ведучий оцінює представлені доповіді та виявляє те нове, що може зустрітися у виступах практиків, чітко формулює питання, над якими потрібно працювати у майбутньому.

Матеріали доповідей, рекомендацій науково-практичної конференції збираються у збірник та публікуються окремою брошурою в кількості, яку визначає педагогічний колектив. Збірник матеріалів має бути розповсюджений серед профільних навчальних закладів і переданий у регіональний навчально-методичний центр професійно- технічної освіти.

Науково-практичні конференції у навчальному закладі проводяться не рідше одного разу на рік з актуальних питань розвитку педагогічної науки і практики. Тематика їх визначається педагогічним колективом. Досвід проведення науково-практичних конференцій в рамках навчального закладу дає можливість:

- за відносно короткий час ознайомити педагогічні кадри навчального закладу з результатами педагогічних досліджень. У роботі науково практичної конференції беруть участь представники методичних об'єднань, шкіл передового педагогічного досвіду, творчих груп, які сприяють оперативній передачі отриманої науково-практичної інформації;
- підготувати збірники доповідей (або тез), наукову інформацію про наслідки досліджень і рекомендації щодо запровадження наукових ідей у практичну діяльність, розглянуті науково-практичною конференцією, довести до відома всіх навчальних закладів відповідного регіону;
- значно підвищують авторитет заходу та позитивне ставлення до розглянутих питань, завдяки участі у роботі науково-практичної конференції провідних учених-педагогів, керівників регіональних управлінь освіти і науки, керівників і провідних методистів регіональних навчально методичних центрів (кабінетів);
- апарату регіональних управлінь освіти і науки, навчально-методичних центрів (кабінетів) координувати плани педагогічних досліджень, ефективно здійснювати керівництво цим процесом, враховуючи критичні зауваження та пропозиції, висловлені на науково-практичній конференції;
- підвищити роль науки і відповідальність учених-педагогів і педагогів-практиків за впровадження результатів наукових досліджень у педагогічну практику.

...Школа передового педагогічного досвіду

Однією з групових форм методичної роботи в професійно-технічній освіті є **„школа передового педагогічного досвіду”**, яка створюється за наявності в педагогічному колективі одного або кількох педагогів–майстрів, носіїв передового досвіду. Школа передового педагогічного досвіду сприяє передачі цього досвіду, його набуття іншими педагогами.

Школи передового педагогічного досвіду можуть бути на рівні одного навчального закладу або охоплювати кілька навчальних закладів. Охоплення

педагогів кількох навчальних закладів школою передового педагогічного досвіду підвищує:

- рівень творчої роботи педагогів;
- ефективність педагогічної праці;
- якість навчально-виховного процесу;
- ефективність пошуку інноваційних форм і методів навчання тощо.

Школи передового педагогічного досвіду сприяють удосконаленню вже відомих, а також в освоєнні нових методів і засобів педагогічної праці, охоплює не лише окремі сторони педагогічної діяльності, а й поширюється на всю методичну систему роботи педагога.

Широко використовуваними методами навчальної роботи у школах передового педагогічного досвіду є такі:

- відвідування педагогами-слухачами уроків своїх колег з різних навчальних закладів;
- співбесіда керівника навчального закладу з педагогами-слухачами;
- роз'яснення керівником навчального закладу суті особливостей його досвіду роботи, коментування змісту та методів проведення уроків, відвідування їх педагогами-слухачами;
- практичні заняття, в процесі яких слухачі вчаться застосовувати досвід, що вивчається;
- відвідування керівником навчального закладу уроків у педагогів-слухачів з метою ознайомлення з їх рівнем роботи та надання їм допомоги у застосуванні набутого під час навчання в школі передового педагогічного досвіду;
- обговорення книг і статей, зміст яких відповідає змісту досвіду, що вивчається, тощо.

У школі передового педагогічного досвіду застосовують „домашні завдання” для слухачів в період між заняттями. Домашні завдання включають:

- відпрацювання відповідної літератури;
- підготовку та проведення уроків або позаурочних заходів із застосуванням заздалегідь визначених методів або прийомів роботи.

Мета домашніх завдань – закріплювати ті знання, які слухачі отримують у школі передового педагогічного досвіду, прищеплювати слухачам уміння застосовувати на практиці даний досвід, готувати їх до кращого розуміння та засвоєння тих питань, які будуть опрацьовані на наступних заняттях школи передового педагогічного досвіду. Роботу школи передового педагогічного досвіду можна розділити на три основні етапи:

1-ий етап: співбесіда або вступне заняття керівника школи із слухачами. У такій бесіді керівник у загальних рисах ознайомлює слухачів із своїм досвідом роботи, з його особливостями, розповідає про переваги застосованих ним методів, характеризує перспективність своєї педагогічної діяльності, націлює слухачів на те, що підлягає вивченню.

2-ий етап: слухачі відвідують уроки (теоретичні, практичні) у керівника школи і наочно знайомляться з його досвідом. Усвідомленню досвіду допомагають бесіди на кожному занятті після відвідування уроків або позаурочних заходів.

3-ій етап: коли слухачі в основному вивчили досвід керівника школи та інтенсивно вчаться його застосовувати, суттєву роль відіграє **відвідування керівником уроків у слухачів**. Це допомагає слухачам уникати помилок при застосуванні досвіду, виробити свій індивідуальний педагогічний почерк, який найповніше відповідав би їх особливостям і можливостям.

Школи передового педагогічного досвіду, як правило, працюють упродовж навчального року з періодичністю 1-2 рази на місяць на 1-му етапі роботи школи; на 2-3 етапах періодичність проведення занять зменшується. Ефективність роботи шкіл передового педагогічного досвіду залежить від кількості слухачів. Досвід показує, що, оптимальна кількість слухачів має становити 3-5 осіб. Це дозволяє керівнику школи передового педагогічного досвіду систематично вести роботу не тільки з усією групою слухачів, а й з кожним окремо, відвідувати в усіх слухачів по кілька уроків, що є надзвичайно важливим в оволодінні досвідом.

...Творчі групи педагогів

Серед різних форм методичної роботи частіше використовується така групова форма методичної роботи, як **творчі (проблемні, ініціативні, профільні) групи педагогів**.

Чинником готовності педагога до свого професійного удосконалення, теоретичної діяльності є мотивація. Мотиваційну сферу готовності до творчої діяльності становлять потреби педагогів у її здійсненні та форми їх конкретизації: інтереси, цілі, прагнення.

Інтерес – це: емоційний вираз потреби, вагомий чинник у здійсненні будь-якої діяльності; найважливіший стимул збагачення знань, розширення світогляду. Наявність інтересу – головна психологічна передумова позитивного ставлення до творчої діяльності, запорука успішної діяльності творчої групи.

Головним завданням творчих груп є розроблення рекомендацій на основі вивчення досягнень науки і пробне впровадження їх у практику, пошук ефективних шляхів застосування результатів наукових досліджень, створення передового досвіду. На практиці функціонують два типи творчих груп:

- робота над упровадженням результатів наукових досліджень (над відповідною методичною темою);
- робота над вивченням і впровадженням відомого в регіоні передового педагогічного досвіду.

Творчі групи – це організовані невеликі колективи передових, найдосвідченіших педагогів, які поглиблено вивчають розв'язану педагогічною наукою проблему та забезпечують творче впровадження в практику навчальних закладів висновків і положень науки. Це своєрідна форма залучення педагогів і керівників навчальних закладів у творчу діяльність щодо запровадження у навчальний процес досягнень педагогічної науки та передового педагогічного досвіду. Творча група не дублює роботу методичного кабінету навчального закладу чи методичної комісії, або методичного об'єднання, які сприяють підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів на всіх напрямках. Творча група зосереджується на глибокому і всебічному випереджальному вивченні досягнень педагогічної науки з однієї методичної проблеми і стає провідником її впровадження у навчальну практику. Робота творчої групи над однією проблемою дає змогу її членам поглиблено вивчити рекомендації педагогічної науки, апробовуючи їх, вносити необхідні корективи, створювати досвід її реалізації, цілеспрямовано впливати на навчально-виховний процес.

Необхідність створення творчих груп зумовлена тим, що всьому педагогічному колективу важко відразу перебудувати свою роботу в напрямі

запровадження в практику досягнень педагогічної науки. Тому необхідно, щоб хтось із членів педагогічного колективу прокладав шлях, розробляв і апробував на практиці рекомендації, в яких було б чітко вказано, що і як слід робити.

Творча група створюється на добровільних засадах з найбільш досвідчених і теоретично підготовлених педагогів, які виявили інтерес і бажання вести роботу над відповідною педагогічною проблемою. Творча група може складатися з 3-10 осіб, оскільки невеликий склад такої групи забезпечує контактність, постійний обмін думками, мобільність. Керівництво творчою групою здійснює визнаний педагогічним колективом педагог або керівник (один із керівників) навчального закладу.

Алгоритм діяльності творчої групи з питань запровадження в педагогічну практику досягнень педагогічної науки або галузей науки орієнтовно може бути таким:

1. Глибоке вивчення педагогічної літератури з проблеми, засвоєння існуючого досвіду, консультації з науковцями.

2. Розроблення моделей, схем, рекомендацій, порад з запровадження в практику досягнень науки. Структура рекомендацій, розроблених творчою групою, має складатися із:

- короткого обґрунтування актуальної проблеми;
- розкриття сутності основних положень, ідей, рекомендацій, форм, прийомів, методів роботи;

- визначення завдань методичних служб, категорій педагогічних кадрів щодо впровадження в практику даних рекомендацій.

3. Створення та пробне впровадження передового педагогічного досвіду з розробленої проблеми; апробація рекомендацій, запропонованих творчою групою.

4. Поширення набутого досвіду:

- виступ з лекціями про створений досвід;
- пропаганда в засобах масової інформації;
- демонстрація досвіду на практиці;
- консультування при проведенні семінарів-практикумів;
- науково-практична конференція тощо.

Розроблені творчою групою рекомендації, включаючи основні теоретичні положення, ідеї та висновки, мають бути подані в зрозумілій педагогам формі для впровадження. Вивчаючи рекомендації, кожен педагог навчального закладу має ясно і чітко уявляти собі, що потрібно запроваджувати, які мають бути практичні висновки, чим вони відрізняються від наявних рекомендацій, які сфери та масштаби впровадження нових рекомендацій, який потрібен інструментарій для цього, можливі наслідки застосування рекомендацій на практиці.

Творчі групи можуть формуватися на різних рівнях управління методичною роботою – від творчої групи методичної комісії навчального закладу до регіонального навчально-методичного центру (кабінету) або відповідного підрозділу інститутів післядипломної педагогічної освіти. З метою попередження дублювання та паралелізму, забезпечення наслідування, досягнення максимальної ефективності роботи творчих груп методичні служби визначають їх конкретні завдання, координують плани з урахуванням регіональних умов, рівня педагогічних кадрів, специфіки викладання навчальних предметів, розглядають діяльність груп на своїх засіданнях, надають допомогу шляхом проведення інструктивно-методичних нарад, консультацій, обміну досвідом, залучення в творчі групи педагогів з інших навчальних закладів, науковців.

Результативність дослідницько-експериментальної роботи творчої групи визначається на основі результатів упровадження досягнень науки та передового педагогічного досвіду в масову педагогічну практику. Створення, організація та діяльність творчої групи визначається в планах роботи навчального закладу, методичного кабінету, науково-методичних підрозділів координуючих підрозділів регіону тощо.

...Педагогічні виставки

Педагогічна виставка (постійно діюча) – це одна з форм пропаганди та впровадження передового педагогічного досвіду у навчальну практику. Її завдання – показ досягнень педагогічного колективу навчального закладу у справі пропаганди нових зразків навчально-виховної роботи та науково-методичної діяльності педагогів, поширення передового педагогічного досвіду.

На педагогічних виставках можуть експонуватися:

- досягнення педагогічного колективу;
- пропаганда найефективніших методів навчання та виховання;
- система роботи найкращих педагогів навчального закладу;
- діяльність батьківських та учнівських органів самоврядування;
- інноваційні педагогічні та виробничі технології;
- презентації соціальних партнерів навчального закладу тощо.

На виставці можуть бути репрезентовані різні документальні та ілюстративні матеріали: тематичне планування роботи методичних комісій, методичних об'єднань, методичної ради, матеріали науково-практичних конференцій і педагогічних читань, стіннівки тощо.

Роботу з керівниками методичних комісій професійно-технічного навчального закладу проводить **методична рада даного навчального закладу**. Роботу з керівниками методичних рад професійно-технічних навчальних закладів регіону та головами регіональних фахових методичних об'єднань проводить (координує) навчально(науково)- методичний центр (кабінет) професійно-технічної освіти у АР Крим, областях, м. Києві та м. Севастополі. Роботу з керівниками навчально(науково)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти в АР Крим, областях, м. Києві та м. Севастополі проводить відділення змісту професійно-технічної освіти Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Для голів методичних рад і методичних об'єднань за фахом перед початком навчального року і під час зимових канікул проводяться семінари та наради, завдання яких – підбити підсумки науково-методичної роботи у навчальних закладах регіону за попередній період, визначити завдання на майбутнє, обмінятися досвідом роботи, скоординувати плани роботи